

Slovenski GLASNIK.

Lepoznansko-podučen list.

List 10. V Celovcu 15. maja 1867. Letnik X.

Ilijade šesti spev.

(Poslovenil Fr. Celestin.)

(Diomédes in Glávkos. Hektor in Andrómaha)

(Dalje.)

- Hektor pa v tem dospél v Aleksandrovo bil je palačo,
V krasno, katero sezidal si sam je z možmí, ki najboljši
315 V grudati Troji takrat so bili staviteljski mojstri.
Ti mu postavili dvor šo, tudi dvorano in izbo
Blizo Prijama hiše in Hektorja v górenjem mestu.
Hektor je stopil tu noter — Zenov ljubljeneč; v roci
Kopje imél je vatlov dolgo ednájst, in bliščela
320 Ost se na koncu ratišča jeklenu je, z zlatim obročem.
Njega v stanici dobí, ko snažil orožje je krasno;
Pregledovál pa ščit in oklép in zakrivljeni lok je.
Tudi Argivka Helena sedí med déklami ondi,
Dela ukazovaje umétna svojim družicam.
325 Opazivši ga Hektor pokara z besedo sramečo:
„Čudni! nikakor lepó ni, da srd tu v srcu gojíš si.
Gine ljudstvo boré se okóli mesta in zida
Strmega. Bojni krik pa in hrup zbog tebe okoli
Mesta divja; in tudi tí bi vsakega grajal,
330 Kogar bi koli zapazil, da boj prenehava krvavi.
Urno tedaj, da vražji požár prej mesta ne vniči!“
Reče pa temu potém Aleksánder, bogovom enaki:
„Hektor, ker me oštel po pravici si, ne po krivici,
Pravim tedaj tí, tí pa zapomni si, ter me poslušaj:
335 Nisem nad Trojanci srdé se ni ná-nje nevoljen
Sedel v stanici, zeló le žalováti sem hotel,
Zdaj pa pregovorila je žena me s sladko besedo,
Ter podbudila k boritvi, in zdí se meni pa tudi
Boljše takó; zakáj med možmí se zmaga spreminja,

340 A počakaj me tú, da oblečem si bojno opravo,
Ali pa pojdi ; šel bom za táboj, doiti te menim.“

Reče takó, molči pa Hektor s kacigo grivato.

Nagovori ga Heléna z besedo srčno prijazno :

„Ti moj déver ! pogubne in grozne ženske si déver !

345 Oj, da še tisti dan, koj ko me je mati rodíla,
Bil prihrúl nevihten vihár bi ter me odpihlil
Tje na vrhóve, ali v valé šuméčega morja,
Tam pa potópil me val pred, kakor se to je zgodílo !
Ali ker odločíli takó to zlo so bogovi,

350 Biti iméla vsaj bi sopruga boljšemu móžu,
Kteri spoznal bi graje ljudi in mnogo grjenje.
Ta pa nima srčnosti niti sedáj ne, niti v prihodnje
Bode imél je ; sad pa, menim, bo tudi okusil.
Stopi le noter sedaj, ter vsedi se tukaj na sedež.

355 Dever ! saj tebi, najboj skrbí srcé so prevzele
Mene radi vlačúge, zavólj Aleksándra pregrehe,
Kterima Zen poslál je nemílo osódo, da pesmi
Nama v nečast pri potomcih še bodo se pele.“

Odgovori jej veliki pa Hektor s kacigo grivato :

360 „Sesti Heléna nikar ne velévaj prijazno, ne sprosiš ;
Kajti že glasno srce mi velí, da pomorem Trojancem,
Kteri zeló hrepené po meni nepričujočem.
Ti pa tega podbujaj, podviza pa sam se naj tudi,
Da me bode dobíl, doklér bom bival še v mestu,

365 Ker jaz tudi potečem domú, da bodem poglédal
Posle in ljubeznjivo soprúgo in malega sina,
Saj nobeden ne vé, če vrnil kedáj se bom k svojim,
Ali pa če po Ahajcih zatrli bogovi me bodo.“

Rekši takó odíde pa Hektor s kacigo grivato

370 Kmaló dospé potém v stanišče lepó narejeno,
Ali beloróke Andrómaha v sobi ne najde,
Ona je namreč z otrokom in s čedno oblečeno dekle
Žalosti polna stala na stolpu, na glas se jokaje.
Ko pa Hektor domá ne dobí soprúge brezgrajne,

375 Vstopi se, tam na pragu postavši, ter dekle poprašá :

„Hitro, dekle, povejte sedáj mi golo resnico :

Kamo beloróka Andrómaha šla je iz doma ?

K zelvam nemara odšlá je, ali k jetervam zalim,

Ali pa v tempelj Aténe, kjer tudi druge Trojanke

380 Krasnoláse želé se spraviti z boginjo silno ?“

Njega nagovori pak oskrbnica marljíva :

„Hektor ! ker mi velévaš zeló govoríti resnico ;

Niti k zelvam odšlá je, niti k jetervam zalim,

Niti v tempelj Atene, kjer druge tudi Trojanke

385 Krasnoláse želé se spraviti z boginjo silno ;

Ampak odšlá je na stolp visoki v Ilju, ker je začula

Bila, da v sili Trojanci so, silna premóč pa ahajska.

Ravno za to na obzídje odšlá je, urno stopaje,

Divjajoči enaka, dojnica pa nosi jej dete.“

(Konec prihod.)

Božidar Tirtelj.

(Fovest iz našega časa.)

(Dalje.)

IV.

Bilo je kacic štirinajst dni pozneje po onih dogodkih, ki so se v prejšnjem razložili.

Božidar Tirtelj je bil nekaj ves drugačen postal: ni več bral časopisov, ni bil več tako navdušen za vse, kar je narodnega, več ni s prijatelji popival cele večere in še menil se je prav malo ž njimi. Eni so mu očitali, da filister postaja, drugi so ga drugače pikali. Večina izmed njih je pa vedela, kaj se dan na dan revežu v glavi vrti, zakaj vse svoje sreče in nesreče je Božidar pridno razkladal svojemu izvrstnemu prijatelju Šimnu, kateri je potem skrivaj skrbel, da so se te sreče in nadloge kolikor mogoče razširjale, tako da je Tirtelj čudé se včasih ktero slišal, da si ni mogel razložiti, kako je med svet prišla.

Na konci velicega trga je bila izvršena med večimi sestrami mlajšega zidanja mala hiša z enim samim nadstropjem, zastarelim in odrgnjenim zidom. Nad prvim oknom tik velicah skoro vedno zaprtih vrat je visela znana tablica, na kateri namalan Turek s prižgano pipo sedi zraven dveh križem stoječih cigar, ene dolge ene kratke, — znamenje da je tu tobakova „opalda.“ Pred oknom zunaj je ob zidu štirivoglat rezan kamen prislonjen, da lahko tudi bolj pritlikavi kadileci do linice dosežejo, skozi katero se dobiva dvomljivi vžitek, tobak v papir ali v okroglo smodke zvit.

Za linico pa dan na dan sedi ženica, počasno prepleta niti v nogovice ter čaka, kedaj bo kdo s krajcarji potrkal na šipo. Stara je ta tobakarica, nabranih lic, upognjenega hrbtišča in sivih las. Precej slabo že vidi, slabo sliši. Zató že malokdo kupuje pri njej, kajti svet današnji nima več dobrih lastnosti nekdanjih Špartanov, ne spoštuje več starosti, vzlasti ženske ne, rajši nosi denar mladim tobakaricam.

Le eden mladih mestnih ljudi prihaja nekaj časa sem, redno vsak dan po trikrat, dolgo stoji pri oknu stare tobakarice, dolgo zbira iz škatlje cigare, rad govori in rad pogleda skrivaj v izbico.

V tej izbi pa ni Bog vé kaj videti. Dve stari postelji, velikanska omara, več loncev tobaka na njej, podolgata skrinja in tam v kotu med dvema vrlo čudnima slikama svetega Janeza Krstnika in matere Božje sedem žalosti velik križan Bog iz lipovega lesa, ki je pa že tudi precej ukajen in ima na desni nogi stopal odkrhnjeno. Vsega tega vemo da Božidar Tirtelj ne opazuje, kedar cigare kupovaje skozi okno boljše, tudi ne male mizice in dveh stolov pri njej.

Ali tje na stol gleda vselej. Tam sedi mlada deklica, v kmečki obleki. In ni mu zamere, da tako pogosto prihaja. Zakaj deklica je res nenavadne lepote in znano je, da smo že tako srečno ali nesrečno ustvarjeni, da vse radi gledamo, kar je Bog lepega na ta svet posadil, ali kar se nam vsaj lepo zdi.

„Ti, Micika! ali je ta gospod že kedaj prišel česa kupovat, kedar si bila sama doma?“ vpraša starka nekega popoldne, ko je ravno Tirtelj od okna odšel.

„Ne“, odgovori deklica in malo zarudi, tako da, ko bi stara teta ne bila malo kratkovidna, bila bi lahko mislila, da laže. — „Mislim vsaj, da ne, ker mi ni mari, kdo pride, ne pogledam.“

Teta nekaj časa molči, potem pa z glavo pokima kakor da bi jej bil odgovor po volji. „Ta gospod preveč kadí. To ni zdravo za telo in greh je, denar tako metati strani. Menda je pač bogat. O da so ljudje neumni na svetu! Mar bi ubogim dal za kruh, ali pa za kak drugi dobri namen.“

Mlada šivilja usta na smeh naredí in si morda misli, kako je to, da teta proti svojemu dobičku govore, ktereга tako radi spravljajo in stiskajo.

„Pa je prav tako“, pravi teta dalje, „da se ne zmeniš za take mlade gospode. Med sto je eden pošten in dober. Jaz sem stara, poznam svet. Ni da bi se ž njimi v pogovor podala in jim verjela, kar pravijo in obetajo. Vse ni nič res. Le zmerom se tega drži, kar ti bodo spovednik povedali.“

Enacega je teta še precej veliko povedala, na zadnje pak, ko je v bližnji cerkvi zvon zapel, vstala je s svojega mesta pri oknu, opravila se in djala: „Le varuj doma, jaz grem k sv. litanijam. Če bo kdo prišel, daj mu, pa denar ti mora vselej naprej dati. Ne pozabi.“

„Ne bom pozabila.“

„Skozi okno ne smeš gledati, kakor ondan. Tako se samo radovednost pase in to ni prav. Če ne moreš več šivati, pa vzemi molitevske bukve in beri in Bogú bo bolj dopadljivo. Posebno v mestu se to ne spodobi. In ti si prišla v mesto, da se kaj naučíš, domače navade moraš opustiti.“

Toda komaj pet minut potem, ko teta odide, vstane deklica in vprek prepovedi gre koknu in je polagoma odpre. Marsikaj je bilo videti na trgu. Veliko lepo oblečenih gospá je šlo gori in doli, če se že ne gleda družega sveta. Zares ta teta je sitna žena. Deklica je prišla v mesto s tacim veseljem, da bi kaj videla; stara teta pa je ne pusti nikamor, ni na okno ne, razen v cerkev in h kuharici, ki jo uči, ki je pa tudi pusta in sitna skoro še bolj ko teta. Kdo ne bi proste ure porabil in se na okno naslonivši malo oddehnil dolgega časa!

Pa ni še dolgo gledala po trgu, ko naglo glavico nazaj pomakne, okno zapre in se vsede, rudeča po vsem obrazu.

Vzrok se je koj pokazal, zakaj se je tako naglo umeknila. Nekaj trenutkov potem je bil namreč pred oknom videti Božidar Tirtelj.

Deklica odpre in mu da molčé škatljo s cigarami.

„Ali si sama, Micika?“ šepa Božidar.

„Hočete li še ognja?“ vpraša dekle.

„Zakaj me ne tikaš, kolikokrat sem te že prosil! Ali mi res ne verjameš, da te — —“

„To se ne spodobi, da bi jaz gospoda tikala.“

„Ali bi me potlej rada imela, če postanem kmet?“

Dekle se zasmee.

„Res, res povedaj, preljuba moja!“ pravi Tirtelj in prižiga.

„Ne vem“ odgovori dekle.

„Ali smem za majhno časa noter k tebi?“ prosi Tirtelj — Toliko bi se imela zmeniti.“

„Ne, teta pride koj domú.“

„Ah, zakaj?“

„Prosim vas, nikar ne stojte tu pred oknom. Kaj ljudjé porekó, ki mimo hodijo.“ Rekši deklica hoče zapreti, pa Božidar roko vtakne med rob in tečaj, z drugo pa bacne precej veliko pismo v izbo tako, da deklici ravno v naročaj pade. Potem še malo pred okencem postoji, čakovaje kaj bo rekla, kaj se jej bo na obrazu poznalo itd. Toda brez posebne tolažbe je moral iti proč, deklica se je nekako čudno nasmejala, ko jej je pismo priletelo, tako da Božidar ni vedel, ali je ta smehljaj kaj dobrega ali slabega pomenil.

Ko je odšel, vzame deklica pismo in ga nekako hlastno odpre. Težko je povedati, kaj pomeni zadovoljnost na bralkinem obrazu. Lahko je izdajalka skrivne ljubezni do mladega moža, ki vedno hodi za njo, lahko pak je tudi samo tista zadovoljnost, ki izvira iz ženske prevzetnosti, ženskega značaja, da jej namreč misel ugaja in dobro dé, ker vé, da ima moža tolikanj v svoji oblasti, da ga utegne srečnega storiti ali nesrečnega, — lahko je pa tudi, da ta smehljaj na ustnih bralkinih veljá samo hiperboličnim ognjenim izrazom in zatrjevanjem vroče ljubezni, kakoršnih je Tirtljevo pismo polno.

Naj bo kakor hoče, gotovo je, da je deklica Božidarove zaljubljenosti večkrat z veseljem brala in zopet brala, naposled pa, ko je slišala, da teta že iz cerkve pride, naglo pismo zvila in skrila v kraj, kakor si Tirtelj ne bi bil mogel boljšega želeti, namreč — v nedrije.

(Dalje prihodnjič.)

V gaji.

(Zložil G. R.)

Tebi v krilo, senčni les!
Teče srce tuge polno;
Pihljaj rahli dih dreves
Mir mi v dušo bolno

V lesu ves človeški rod
Prvi sladki pokoj vživa;
Ko ga vtrudi težki hod,
Zopet v njem počiva.

Drevce si mi stesal že,
Ki je bilo zibka moja;
Hiša tudi že cveté
Hišica pokoja.

Oj povej mi, ljubi log,
Je-li že sadika vsklila,
Ki bo národnih nadlog,
Rakev srcu mila?

Ali je že pod zemljó,
Raste-li že srečna jelka
Ki za rod slovenski bo,
Zlatih dni zibelka?

Veje je potresel les,
Z listjem lahko je zašumel;
Nadonosni dih dreves
Je moj duh razumel.

Čudno.

(Spisal ranjki F. D. Pivčan.)

Kaj mi je nekdo pravil?

O preljubi pokojni moj oče, mila rajnca mati! sta se bila mar zarotila me večno nesrečnega storiti, da sta me v šolo poslala?! O zakaj mi nista odločila vsaj nekoliko zemljišča, ki je vaji in predede vaše toliko let osrečevalo? O nepopisljivo veselje, o srečni stan prostega kmeta, kteremu dobrotna zemljica vsega potrebnega dovolj daje, da zadovoljen sredi ljubljenih svojih mrazne noči in vroče dni preživlja in srečne starosti pričakuje. Polovice potreb ne pozna, ki se osebam moje enakosti neobhodno dan za dnevom vrivajo. Pa če bi človek toliko potrebam zadostiti mogel, hajd, hajd, ali — oj žep, oj prazni žep! ti me ločiš od vsake tovaršije, ti si kriv, da se skoro med ljudi ne upam. O zakaj sem se neki šestnajst dolgih let po šolah mučil; kje ste zlati časi, ki ste se mi obetali? kakošen zadržek vas ustavlja, da ne pridete? kdaj, kdaj se bo razpočila veriga tuge, kdaj bo odbila zadnja ura nadlogam mojim? O preljubo veselje — dar nebeški, — o predragi srčni mir! vrnita se vrnita, upokojita, ozdravita mi srce, ki bo prevelike otožnosti in žalosti utonilo.

Glej tako sem vedno zdihoval. Nesrečen sem bil, popolnoma nesrečen. Ves pobit in klavern sem taval okoli kakor megla brez vetra. Hiral sem ali ne kakor rožica, ki presilne vročine poletnega dne velo glavico pobesi, oj ne; črv obupa mi je grizel srce dan in noč, kajti rešilne zarje ni bilo za-me nobene. Dobri starši so mi prerano odmrli, brata pa imam, čigar nevesta je bolj pesjega kot ženskega značaja. Od njega torej pomoči se nadjati — bile bi prazne sanje. Pisarnica pa mi ni še nič dala in mi ne bo Bog ve koliko časa še.

Nekega dne sem se spreheval s prijateljem, ki je bil zares dobra duša. Na vso moč si je prizadeval, da bi me potolažil in udobrovoljil; govoril mi je od dobrote in previdnosti božje; rekel mi je, da se ne govori zastonj, da je dostikrat božja roka tam najbolj mila, kjer je največa sila, ker se je že sto in stokrat resnica teh besed skazala. Tolažil me je ta dobri človek, kakor je najbolje vedel in znal, ali vse zastonj, vse njegove tolažilne besede bile so le bob v steno. Na zadnje me je še vprašal, ali imam kaj sorodnikov.

Nikogar nimam pod milim nebom, odgovorim mu, razun enega brata, kteremu je pa živa vez okoli rok ovita, da mi jih dobrotljivo v pomoč odpreti ne more.

Jaz pa sem bral, reče mi on na to, v dunajskih Novinah nekega umrlega gospoda ime — tvoje ime. Zapustil je lepo bogastvo, katero se ima med dva dediča razdeliti. En del dobi njegova zvesta služabnica in sorodnica, drugi del pa je zapustil nekemu rojaku svojemu. Slišal je namreč, da njegov rod na Kranjskem še živi, da se je en sorodnik njegov pravdoslovja izučil in temu je zapustil, ako se najde, polovico svojega velikega premoženja. Ti prijatelj se pišeš ravno tako kakor on, pravdoslovja si se tudi izučil; ali nisi morda ravno ti tisti srečni sorodnik njegov?

Pač so mi dobri oče pravili, da je bil en brat njihovega prededa v Beč šel zdravništva se učiti, in potem ni bilo nikdar več sluha ni duha po njem. Morebiti se je on v Beču ustanovil in oženil, dasi ravno niso moji predniki od tega celó nič vedeli; po tem takem bi znal ta zapustnik njegove krvi in moj sorodnik biti, ali težko, težko, sicer nam ne bi ta žlahta tako neznana ostala.

Nič laglje ko to, odgovoril mi je moj pajdaš. Tvojega starega prednika so najbrž tvoji domači zavrgli, ker mu duhovska hiša dišala ni, zató je tudi on nje zapustil; njegovi mlajši pa, ki so bili na Dunaji rojeni in izrejeni, so še manj za kranjsko deželó in za svojo kmečko žlahto porajali. Zató ni toliko čudo, da niste tako dolgo od njih nič vedeli. Le veseli se torej, dragi moj, kajti vse kaže, da bode kmalo konec tvoje nadloge, vse kaže, da boš kmalo bogat mož. Prijatelja imam v Beču, ki ima ravno s prebivalstvom opraviti; njemu je ta reč gotovo znana. Še danes mu hočem v tej zadevi pisati, potem boš videl, če jaz prav sodim ali ne.

Piši, piši mu, dragi moj, precej mu piši. Oj mili Bože! kaj bom začel od veselja, če bi to res bilo!

In bilo je res. — Prijatelj je pisal v Beč in v kratkem času naslednji odgovor dobil: „Umrlí gospod I. I., unuk ranjkega dvornega zdravnika in rojenega Kranjca I. I., je v visoki starosti, potem ko je svojo službo zvesto opravljal, v Gospodu zaspal in tistemu sorodniku svojemu na Kranjskem, ki se je — kakor je slišati — pravništva izučil, 20.000 gold. zapustil.

Prijatelj veselega obraza k meni prihiti, ter mi radostno novico razodene. Poželjivo sem list prečital ne enkrat, ampak vsaj petkrat, in veselje se ne da popisati, ktero sem občutil, ko sem spoznal da sem zares jaz tisti srečni dedič, ker se je pismo iz Beča s tem, kar so mi oče pravili, tako popolnoma zlagalo. Koj družega dne sem pisal g. fajmoštru rojstne vasi in je prosil, da bi mi rodni list sestavili. Predno se je mesec pomladil drdral sem že po železnici v velikanski Beč. Med potjo sem si zidal zlate gradove v oblake, je zopet podiral in druge zidal. — Vpeljali smo se v lepi kolodvor bečki. Prvi moj pot je bil po širocih ulicah v krasno cerkev sv. Štefana, da bi najprej višnjemu Bogu hvalo skazal za to nenadno srečo. Povem ti, trikrat delj časa sem hodil, ko je treba bilo, — saj nisem veselja — nič vedel po dobro znanih ulicah. V velikanski božji hram prišedši poklekнем na kraji stola in molim: Srčna hvala Tebi, višnji Bože, za vse prejete dobrote. Odpusti mi lehkomišelnost mojo, ki me je bila od Tebe odvrnila; žalost, otožnost, nesreča in tuga, ktere zdaj milostljivo od mene odvrniti hočeš, so bile tega krive. Da si mi tudi srečen izid namenil, ne dvomim. Bodi torej hvaljen in česčen. In ti sv. Štefan, ki si pri svojem strašnem trpljenji nebeški raj odprtl videl, izprosi, ker se mi zdaj časní raj odpira, da ga tudi srečno dosežem in po tem kratkem življenji v večnega pridem.

Tako sem molil iz glave, potem pa nektere molitvice iz knjižice, ki sem jo s seboj imel. Zdaj se mi približa neka gospodičina črno oblečena ter ostane ravno na moji levi strani. Jaz vstanem in jej sedež ponudim. „Lepa hvala“ zadoni iz nježnih ustic. Jaz jo gledam: lepa podoba ženske lepote je bila. Ali čudno se mi je zdelo, da v nemškem mestu iz njenih ust slovenske glase čujem. Prav rad bi bil gospodičino

kaj več poprašal, ker mi jo je že jezik drago storil, ali v cerkvi se mi je nespodobno zdelo; torej se poslovim nekoliko in se namenim je zunej počakati in nagovoriti. Ali-čudno-sama me nagovori, rekoč: Gospod! počakajte me pred cerkvo, kmalo bom za vami. Grem in čakam. Čez nekoliko časa ona pride in mi reče: „Čudno se vam bode morda zdelo, da vas po slovenski nagovorim ali čujte: ko ste iz knjižice zraven mene brali, videla sem na podobici v nji zapisano: „Svojemu prijatelju I. I. v spomin.“ Iz tega sem spoznala, da ste Slovenec in da imate z mojim enak priimek. Prvo me je zveselilo, a nad drugim sem se zavzela. Kaj ste mar vi naše rodbine, ste mar vi tisti srečni ki bo z menoj premoženje pokojnega strica delil? Ako ste vi tisti, bodite mi srčno pozdravljeni.“ —

Kako mi vendar vse po sreči gre, mislim si in veselo odgovorim: Da da! jaz sem tisti. Zvedel sem, da mi je neznan sorodnik tu umrl. Zato sem prišel dedino, ki mi je odločena, sprejet. Čudno se mi zdi le to, da v štirih letih, ktera sem tu preživel, mi ni bilo dano blazega strica vašega, in sorodnika in dobrotnika mojega spoznati. Midva draga gospodičina, sva si po tem takem v rodu? „Se ve da“, reče prijazno in me poprosi, da naj ž njo grem. Grem in pridem po nekratkem hodu do lepe hiše, kjer je ona stanovala. Sama je bila in čedno sobico imela v tretjem nadstropji. Tu stanujem, pravi, pa tu ni stanoval rajnki stric, kteremu sem (Bog mu daj nebesa) zvesto služila, od kar sem otročja leta dovršila. Srčno sem želela, da bi se dobil tisti sorodnik njegov, kteremu je 20000 odločenih, da bi osrečen hvaležno se spominjal dobrega strica. — Pri teh besedah potoči se jej solzica ljubezni in hvaležnosti po obrazu. — Druzega dne, ko sem bil vse vredil, šel sem v denarico po tisoče. Glej, pobotni list je podpisan, že sem stal pred izplačevalcem in ravno hotel odštete novce pospraviti, — kar me zvon, ki me je maševat klical, zbudi. —

Imajo li Slovanje kakih zaslug za naobrazženost evropsko?

(Spisal Fr. Štrukelj.)

(Dalje.)

Ob križanskih vojskah so kot blisk prihrumele mnogolske trume prek pol milijona glav v srednjo Evropo; poslal je bil Čingis-Han na plenitev v Evropo. Po divjej svojej naravi so vse posekali in pomorili, kar je doseglo njihovo orožje; nič ni uteklo bridkemu meču in kervožejnosti divjih Azijatov. Ogri se osmelijo, da se tem strašnim divjakom nasproti postavijo; ali silna njihova vojska, 100.000 glav, katero je sam kralj Bela IV. vodil, bila je na reki Šaju potolčena, tako da je kralj komaj utekel in v gorah tatraskih pribežališča dobil. In zdaj se je ta vse podirajoča in vničevajoča truma tatarska razlila po vsej tej zemlji, da bede in nevolje ondašnje ne more pero načertati. Povsod je bilo

vse razdjano in pomandrano; razvaline porušenih mest, gradov in vasi, oblite s krvjo človeško, bili so tužni prizori, ktere je Ogerska ondaj svetu kazala. Zdaj odpravi Batu-Han, največi vojvoda divje in okrutne te čete, polovico svoje vojske dalje na zapad, da tudi ondi razširi moč svojega orožja; toda prišedša do Olomuca bila je ta četa z zedinjenimi silami Čehov pod poveljstvom velikega Jaroslava Sternberga, po dolgej, kervavej bitvi junaški potolčena. Ko je vest o popolnem poginu njegove čete dospela kanu do ušesa, obrnil je hrbet, in z ostalimi četami vernil se v Azijo, boječ se popolnega pogina.

Že iz tega se more lahko sklepati, kak ova nadloga je bila Slovanom, ko se je snovala evropska naobraževalnost. Ko je zapad delal za to, da se je vtrjevala in širila, morali so Slovanje za brambo skrbeti, da je mogla kaliti, rasti, cvesti in sad roditi. Brez Slovanov, brez njihovega telesnega junaštva, ki je bilo gledé na divjo silo barbarov neogibno potrebno, bila bi naobraženost evropska, če ne popolnoma vničena, vsaj gotovo v svojem razvitku ustavljena, in na pozno bodočnost odložena. Njim tedaj je bil od previdnosti božje nad celim človeštvom drugi posel odločen, nego njihovim sosedom, — in kdo ne bi hotel modrih njenih odločeb priznavati? Evropa se ima Slovanom zahvaliti, da nam neprijazni živelj še pomisliti več ne more na to, kako bi nas podjarmil, in na mesto našega kristjanskega verozakona, brez kterege se narodna civilizacija misliti ne more, svoj verozakon vtemeljil.

In dan danes, ko se slovanstvo na Balkanu na novo dviga, da se reši okrutnega jarma največega neprijatelja kristjanstva in vničevalca naobraženosti evropske, ko se pomlajena deca slovanska na Balkanu borijo za sveto vero in svobodo zlato, brez kterih naobraženosti še misliti ne moremo, dan danes jim evropska diplomacija za hvaležnost tako rekoč orožje vije iz rok. Slavni Dositej Obradović veli: „Ne ima gorjih ljudih od onih, koji se prosvetenju i nauku naroda protive, takovi, da mogu, sunce bi ugasil.“

Slovanje so tedaj nalogo svojo slavno izvršili, kar tudi oni Neslovanje priznavajo, ki zgodovino evropske naobraženosti nepristrano opazujejo; slovanstvo tedaj je, kar jasno pričajo prej navedeni razlogi, slovanstvo je pravi konstituent sedanjega evropskega življenja, s to edino razliko od zapadnih sodelovateljev, da je slovanstvo življenju temu druge žertve prineslo, nego uni. Iz tega je tedaj očito, zakaj so Slovanje za drugimi evropskimi narodi, romanskega in grmanskega plemena, v naobraženosti zaostali. Slovanje so skoraj neprestan boj bili, ki je više potov bedo in nevoljo navalil na vsa plemena slovanska, ko so njim sosedni narodje, blagi mir in osebno varnost vživajoči, duševno življenje svoje brezskrbno razvijati mogli.

Ali pri vsem tem ne mislimo, da bi se mogla Slovanom odreči delavna vdeležba na vtemeljitev sedanje evropske prosvete, kar se tiče kerščanstva, državstva in znanosti. Ne vemo prav, kaj naj bi onim odgovarjali, ki narod sleherne vdeležbe pri velikem tem poslu izklepajo. Je-li to neznanost ali zatajeno neznanje zgodovine naroda slovanskega, tega nečemo tu preiskavati. Preiskovanje o davni naobraženosti Slovanov v dobi predkristjanskej in v prvih stoletjih kristjanstva še ni dokončano, vendar se more vsakdo lahko prepričati, da Slovanje v onej dobi niso bili takovi barbari, kakor mnogi po vsej sili trdijo. To nam

zlasti priča staroslovenski cerkveni jezik, v kateri sta sv. Ciril in Metod prevedla sv. pismo. „Med vsemi novejšimi jeziki — piše slavni Schlözer (Nestor III. str. 224.) — je slovenski (staro — ali cerkveno — slovanski) najbolj izobražen.“ Na dalje: „Med vsemi novejšimi jeziki je bil slovanski najprevo izobražen. Kakov je bil v 13. in 14. veku jezik nemški, francoski, angleški itd.? — Vzrok temu napredku so bili srečni dogodki in mile okolnosti. Tu se je vedno prestavljalo iz izomikanega grškega jezika; služba božja se je vršila v narodnem jeziku; vse kronike, vsa pisma so se pisala v narodnem jeziku, a ne v latinskem, kakor je običajno bivalo po vsej Evropi. Kako zelo smo vzlasti mi Nemci zakesnili? Živo čutim to, kedar čitam kakovo rusko-slovansko legendo iz 14. po priliki veka, in potem nemško postilo od 1674. leta. Oh, kaka razlika, če primerjam ubogi in siromašni nemški postilat s kako slovansko legendo!“

Razun tega izobraženega jezika pričajo proti sirovosti Slovanov še drugi dragoceni spomeniki staroslovanskega pesništva, zlasti češke pesme „kraljedvorskega rokopisa,“ ki ga je bil Hanka našel 16. septembra 1817. leta v kraljevem Dvoru. Veselje je bilo veliko po vsem Češkem; povsod so z nevdušenjem čitali novonajdeni rokopis, kajti cena njegova je velika. Zato so bile pesmi tudi kmalo prestavljene v druga narečja slovanska*) in tudi skoraj v vse evropske jezike.

Rokopis je po mnenji izvedenih mož pisan med leti 1290 in 1310. Pesme so pa, kar se po njih zapopadku soditi more, mnogo, mnogo starejše, nekatere še iz poganskih časov. Kraljedvorski rokopis se mora tedaj šteti med najstareše spomenike slovanskega slovstva in kraljedvorski rokopis je tudi priča, da je slovanska narodna poezija bila že v starodavnosti tako izvrstna in dovršena in še bolj, nego dan danes. Zarad tega rokopisa se je Göthe v sivej starosti učil češkega jezika, da bi si mogel, kakor je navadno sam rekal, sladiti serce z blagoto njegovih pesem. — Čitaj jih, pa se boš čuditi moral njihovej naravnej cvetočej poeziji, sili njihovih izrazov in smelim, z junaštvom navdihnjenim mislim.

Le-sem spada tudi ona prekrasna junaška pesem ruska, Igor,**) ktero je grof Aleksij Murin-Puškin našel 1795. leta; ona je s pesniško svojo vzvišenostjo in silo izrazov prekrasna; ona opeva vojsko Igorovo proti Polovcem. Dalje ne smemo zabiti staro-ruskega prava, „Pravda ruska“, ktero je izdal Jaroslav krog 1018. leta iz hvaležnosti do mest, ki so mu bila v sili na pomoč prihitela.

(Konec prihodnjič.)

*) Rokopis kraljedvorski. Iz staro-češkega poslovenil Franc Levstik. V Celovcu 1856. Žalibože, še premalo poznan!

***) Slovo o polku Igorevč. Iz staro-ruskega poslovenil in razložil M Pleteršnik. V Celovcu 1866.

Potopisni listi.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

VII.

V Braslovčah 13. avgusta.

Soba v g. L. . . . . hiši je bila jako prijetna, čedna in olepšana z raznimi podobami. Vse je kazalo, da stanujejo tu Slovenci, pravi Slovenci; kajti po stenah so visele podobe sv. Cirila in Metoda, Svatopluka, Premisla Otokarja in več drugih. Na mizi je stala majolka, narodna slovenska posoda, iz ktere smo ga zvečer tako ruvali rumenega štajerca, da je kar od mize teklo; — bila je to žlahtna kapljica, kakoršne imajo naši Mozirčanje dovolj; ali je bila domačega pridelka ali ne, tega nisem prašal, kajti bil sem zadovoljen in potolažen, da je le gladko tekla po grlu. — Mozirsko vino me je tako navdušilo ter mi takove misli zbudilo v glavi, da sem skoval koj tisti večer, še preden sem šel spat, tri pesmice: dve na časi svojima brinetima, eno pa Ulčarjevemu Jožetu, ki mi je bil pipo ukradel. Prvih dveh ne bodem dal nikdar na svitlo, ker ste zaljubljeni, zaljubljenih pesem pa se bojé nekteri slovenski puristi in linguisti, kakor jih imenuje Prešerin, — bolj nego same črne kuge, posebno pa, če najdejo v njih besedo „srček“. Ta mala, ljubeznjiva besedica, ki je po vsem svojem obsegu čisto nedolžna in nepokvarljiva, če jo tudi desetkrat preobernemo na robe in na lice, ta besedica zdi se vendar nekterim ljudem moškega spola tako pregrešna, da se menijo vseh sedem naglavnih grehov vdeležiti, ako bi jo kedaj izustili. — Tretja pesem pa, o Ulčarjevemu Jožetu, je tako robata, da se bojim ž njo med omikani svet, zato jo bodem zapustil v svojem „testamentu“, če ga bodem kedaj delal našim domačim gorjancem in hribovcem, naj se mesté ž njo in jo prepevajo za kozami po grmovji in bodičevji, da se bo razlegala od Triglava do Balkana.

Po noči proti polnoči nastane strašna nevihta; mislil sem, vse Mozirje mora se žogrezniti. Grmelo pa treskalo je, da se je zemlja tresla in zunaj je tulil vihar, kakor bi se bile vse peklenške pošasti odklenile v peklju in prihrule na svet. Okna moje spalnice so šklemfetale, in debele, na pol strjene deževne kaplje so vdarjale po šipah. — Urno skočim s postelje, stopim k oknu ter zrem mirno v črno noč, kjer se je vžigal blisk za bliskom in razsvitljeval okolico. Bil je krasen prizor, ki mi je zbudil veliko misli in marsikaki vzdihljaj odnesel je vihar čez hribe proti belej Ljubljani, kjer sem s svojimi tovarši toliko let klopi drgal. — Srečni spomini! —

Drugo jutro nisem ravno zgodaj vstal, ker bilo je že blizo deset, ko se odpravim iz Mozirja proti Braslovčam. Ležal sem pa zato dolgo, ker so tudi drugi ležali, in jaz sem se jih bal buditi. — To jutro ste me zadeli dve nesreči, ena večja od druge. Prva bila je ta, da mi je zmanjkalo tobaka in moral sem vse jutro požirati tešče slinje; druga pa je bila še huja. Ožuljili so me bili namrčč črevlji takó zeló po členkih in oglinku, da sem imel vse krvave nogé. Zvečer nisem dosti

čutil bolečin, po noči pa so se rane razbolele in nogé so mi tako otekle, da nisem mogel skoraj črevljev obuti. „Le čakaj Jože“, djal sem, „sedaj le bodeš vedel, kaj je bogpomagaj! Nogé so debele, črevlji pa majheni. Ah ti prebiti črevjar ti, zakaj je prišlo vse to? Zavoljo mojih pregreh, ker sem se včeraj norčeval iz suhega gospodka, ki je imel tudi ozke črevljice, ozke hlačice in ozko suknjico, nos pa strašno širok. Kesal sem se, zeló kesal, pa kaj se če, kedar pobije toča, ne pomaga več ni moliti ni škropiti.

Od začetka je šlo grozno težavno in sveta potrpežljivost jela me je že zapuščati, tako da sem večkrat spotekniviši se nad kamenom ob cesti robato zarentačil nad črevljem in črevljarjem, ki ni vzel pravega kopita v roke; pa slednjič sem se pomiril, ker so se nogé nekoliko navadile in sem lože hodil, sam pri sebi sem pa tudi mislil: „Kaj se bodeš jezil, saj si sam kriv vsega tega: čemu pa iščeš slepih miši po svetu, doma bi bil ostal, pa bi bilo.“

Počasi sem jo mahal ob Savinji, opiraje se na svojo debelo palico. Na severovzhodni strani se je dvigala proti nebu Oljska gora s prijazno cerkvijo, pred menoj pa se je razprostirala krasna savinjska dolina doli proti Celju. —

Unkraj vode na trati skakalo je celo kerdelo nagih otrôk, ki so se kopali v Savinji. Ti mali Adamčki so bili razne velikosti, majheni in bolj veliki, kakor kočevarski grebi. Bilo je veselje gledati to malo gomazen, kako dobro je znala plavati po precej globoki reki. Zdaj so plavali pod vodo, zdaj znak, potem so se zopet vrstili zaporedoma in delali zajčke, najbolj pa mi je bilo všeč, da so znali vodo tako dobro jezdariti. Takove vaje so otrokom jáko koristne, le treba jim je kakega varuha pri globokih vodah in tega jim tukaj ni manjkalo. Na debelem hrastovem tnalu sta sedela dva odraščena fantina, pastirja, in še precej dobro prepevala znano pesem:

Sem fantič urlavbar
Imam kratke lasé,
Pa se vendar tepejo
Dekleta za mé.

Solnce je že zašlo, ko pridem v Braslovče. Trg mi je bil zeló všeč, ker stoji nekoliko na vzvišenem kraju in se od tod lepo vidi po okolici. Na zahodni strani zunaj trga stoji pokopališče, krog in krog obdano z vinogradi, gotovo sladko tolažilo pijanceem, ki ondi v miru počivajo. Pridni Braslovčanje nimajo skrb samo za žive, ampak tudi za mrtve.

Ker so me že zelo nogé bolele, stopim koj v prvo krémo kraj ceste, da bi ondi prenočil, če ravno vnanja uprava ni kaj prida obetala, pa meni je bila všeč, ker sem imel malo borov in bi ne bil mogel plačati kake boljše postelje, nego na slami; razun tega pa sem iskal vedno le originalnih krčem, ker vém, da se po takovih marsikaj sliši in zvé, česar bi po imenitnih gostilnicah s pregrnjenimi mizami zastonj iskal. — Počasi odprem majhine zakajene duri, na kterih so se še poznali trije veliki križi sv. treh kraljev, in stopim v sobo. Za mizo je sedel dolg možak svetlih oči in dolzega, zakrivljenega nosa, ki me prav po domače popraša: „Kaj bi pa ti rad?“ — „Kaj bi rad?“ pravim, „saj veste po

kaj se pride v krčmo: polič vina, nekoliko kruha, če družega nimate, potlej grem pa spat.“ „Ali imaš kaj denarja?“ vpraša me nekako pomenljivo „Toliko že, da bodem večerjo plačal“, odvrnem mu kratko. „No, potlej pa le ostani, otep slame ti bom zastonj dal pod hrbet in glavo, da bodeš pod klopjô bolj mehko ležal.“ Naglo mi pricitra polič vina, ki ni bilo ravno slabo, in nekaj kruha, kar pa sem mu moral koj plačati, ker mi ni hotel nič upati. —

Ker nisem hotel čakati, da bi mi bil napravil postelj v sobi pod klopjô, zlezem počasi na skednji v senô, kjer prav sladko zaspim.

Starinske stvari.

(Priobčil Davcrin Trstenjak.)

V Parzivalu (Wolfram von Eschenbach, 2. Ausgabe von Karl Lachmann, Berlin 1854) berem str. 238 v. 15. sledeče:

und dô ich für den Rôhas
durch âventiure gestrichen was,
dâ kom ein werdin windisch diet
uz durch tjoste gegenbiet.
ich fuor von Sibilje
daz mer alumb gein Zilje
durch Friûl uz für Aglei.

Tu vidimo, da je nemški vitez pred Rogatec prišel in bil med slovenskim ljudstvom (windisch diet). Potoval je tudi skoz Celje (Zilje), skoz Friulsko in Aglei to je: Oglej. Kje pa je stalo Sibilje?*) Iz oblike Rohas se prepričamo, da so za Wolframa Eschenbachskega štajerski Slovenci izgovarjali **g** kot **h**, tedaj Roha'tc, ne pa: Rogat'c; tako se tudi pojasnuje nemška pisava: Rohitsch.***) Stara Celja se je izgovarjala: Cilje, beržkone: Cielje, kakor še Primorci in Korošci sedaj staroslovenski **č** izgovarjajo na primer: siekati, brieħ, zviezda. Na omenjeni strani v. 498. 20—25 bereš spet:

uz Zilje ich für den Rôhas reit
drî maentage ich dâ vil gestreit,
mich dûhte ich het dâ wol gestriten:
dar nâch ich schierste kom geriten
in die witen Gandine,
dâ nâch der ane dîne
Gardin wart genennet.
dâ wart Ither bekennet.
diu selbe stât lit aldâ,
da diu Greian in die Trâ,

*) Ako se prav spomnim, nahajajo se na Kranjskem kraji Šibilje, Šimbilje; naj kranjski moji prijatelji ta kraj preiskujejo.

**) Primeri: Pohorje za Pogorje Pis,

mit golde ein wazzer rinnet.
 dâ wart Ithêr geminnet.
 dine basen er da vant:
 diu was frouwe überz lant:
 Gandin von Anschouwe*)
 hiez si dâ wesen frouwe.
 si heizet Lammire:
 so istz lant genennet Stire.

Nemški vitez je torej od Rogatea prišel v witen Gandine. To mesto je stalo tam, kjer Grejena v Dravo teče. Grejena izvira pod bregom wurmberškim in steka se v Dravo tik mesta Petuja nad vesjó imenovano: Budina. Preiskoval sem stara pisma in popraševal stare ljudi, pa nisem mogel zvedeti, da bi bilo tam kedaj stalo mesto ali grad z imenom: Gandina, novoslov; Gôdina. Sicer pravijo Berstljani, da je tam, kjer sedaj ves Berstje stoji, stalo: staro mesto; — gradič še sedaj najdeš ponemčen v: Rûstenaу (berst, Rûstenbaum); tudi je pri Budini stal gradič: Burgstall, ali Gandini ni sluha ni duha. In ker sta Rohas in Zilje historični imeni, moral je tudi Gandine nekđaj biti. Morebiti je bilo kakošno predmestje; sedanje se veli: Kaniža, bodi si, ker skoz nje cesta iz ogerske Kaniže drži, ali pa, da se pred Petujem raztezujе velika nižava, primeri: Kaniža, nižava kraj Sevnice, Kaniža, nižava v jareninski dolini, po obliki kakor: kaluža, was für ein Sumpf, kaloze-haloze, was für eine Wald oder Rebenegend, Rebenland? Ali je Kaniža latinska beseda: Canisium in Gandina še slovensko poznamo vanje? Primeri: gando (ГѢДѢ), cithara canere, gôdem, gôdec, musicus. Stari Slovanje so k goslim radi pripevali. Slovanskim dijakom na vseučeliščih prepuščam globljeje preiskovanje, meni na deželi manjka potrebnih virnikov!

Kakor slovanski godem pomenja, cithara canere, tibiis canere, quovis instrumento canere, tako tudi latinsko: cano, canere fidibus, tibiis, galus canit.

Prislovice i reki iz Istre.

(Poslal J. Volčič.)

Kada nam je tuji va kući, smo svi tuji. — Kada gredu va jutř oblaci na goricu (va višak), spravljaj kola va kolnicu (daž); kada gredu va jutř oblaci na dan (na iztok), spravljaj kola van (lěpo vreme). — Ča zastoji (n. p. dolg), se težko dobi. — Kade je mnogo brat, je mnogo vrat (si brzo otačastvo razdelé). — Pošten človik more

*) Imeniten grad srednjega veka blizo Ptuja je Wurmberg. Tukaj se kopičijo razne povesti o drakih, starosokonem. Wurm = drak, Drache, staroslov.: anž, ѡѡ novoslov. z predvdarkom v, vož, primeri: slepovož, Blindschlange. Grofov Wurmberških je bil nekđaj Petov, Pis.

priti do cesarskoga stola, a nepošten ni do dvora. — Kada vileze črnoglavac (teloh), pogine ovca i janjac. — Veruj meni i mojoj veri. — S čistim čelom i s prostim okom se more pojti priko sveta. — Roba gre za gospodarom, a ovce za ovčarom. — Ki gre neopran va crikav, ga na pragě crikve hudoba obliže. — Bog da rataru, a ne vrataru (ki po tujih kućah vrataru.) — In meni će Bog dati, ča mi je obećal, ter nisam ni ja za njim kamenja metal. — Peteh na večer kukuriče: drugo vreme je. — Ki ima prijatelje, ima pozdrave i odzdrave. — Ni mi gnjusiti, kade mi je spati (spoštuj onih, ki ti daju prenočišće). —

Obzor.

Jugoslovansko slovstvo. Pod naslovom „Slavjanski jug“ začne v Karlovcu v posameznih ilustriranih snopičih (po 3—4 pole velike osmerke) izhajati periodično lepoznavansko berilo, ki bode obsegalo v hivaškem, srbskem in slovenskem narečji sestavljene romane, novele, povesti, zgodovinske obraze, zemljo-in potopisne črtice s podobami, pesme z napevi, glasbene umotvore, kritične razprave, sestavke o književnosti in umetnosti in mnogotere druge drobtine. Vredoval in izdajal ga bode hrvaški pesnik Gj. Klarić. Tako delo, ktero mora biti izvrstno v vsacem obziru, da ustreza duhu sedanjega časa in plemenitej svrhi, potrebuje književne in materialne podpore od vseh strani; cena posameznim vezkom se pozneje vstanovl. Prične pa se izdaja meseca julija. Da bo tudi vnanja oblika prav lepa in bogata, tiskalo se bode v Zagrebu ali na Dunaju. Naj najde to slovstveno podvzetje dovoljnega odziva med Hrvati, Srbi in Slovenci! — V Albrechtovi tiskarnici se je začela tiskati „Poviest književnosti hrvatsko-srbske“ od g. prof. V. Jagića. Delo je neki zeló obširno, in kakor nam je ime pisateljevo porok, tudi prav temeljito. Kedaj izide nam Slovincem kak natančniši pregled naše slovstvene delavnosti? — Zabavnik „Dubrovnik“, ki smo ga unkrat oglasili, obsega v 4 delih bogat izbor mnogovrstnega lepoznavanskega gradiva, namreč: I. Narod; „Poma“, pesem M. Pucića; „Azi-beg“, zgodovinska povest od P. Franasovića; „Car Lazar“, tragedija od M. Bana; „Hrcegovačke pripovijetke“ iz zbirke V. Vrčevića; „Car Mehmed i Skenderbegova sablja“ pesem J. Sundečića; „Božič v Crnoj gori“ od N. Dučića itd.; II. Dubrovnik: „O političkoj i gradjanskoj uredbi bivše republike dubrovačke“, „Narodna epigrafija“ L. Kukuljice; „Marija, ulomci konavoski po M. Vodopiću itd. II. Opća književnost: „Pet pripovedaka“ iz sanskrtā, „Ilijade pjevanje VI.“ prevod A. Kazalija; „Smrt Ugolinova“ iz Danta; „Neke pjesme dra A. Kaznačića itd. in IV. Starina; Dundo Moroje, komedija Moroja Držića. — V Budišinu se tiska, kakor naznanjajo Novice, rusko-slovenska čitanka, to je knjiga, iz ktere se bodo Slovenci lahko brez učitelja v kratkem času ruskega jezika naučili. Obsega pa kratko prispodobno rusko-slovensko slovnico, berilo rusko-slovensko in slovarček, v kterem so zaznamovane vse besede, ki po ruski kaj drugega pomenjajo kakor po slovenski. — V založbi J. Giontini-ja v Ljubljani je prišel pod naslovom „Kustoca in Vis“ na svitlo kratek popis vojske na Laškem leta 1866. Spisal jo je po verjetnih virih ža

prosto ljudstvo J. Aléšovec; cena jej je 40 nkr. — Prof. S. Ljubíć na Reci je spisal „Preglied hrvatske poviesti.“ Knjiga šteje 349 strani in je izdelana na podlagi najboljših virov.

Češko slovstvo. Prof. A. Šembera je ravno kar dal v natis svoje preimenitno delo: „O západnich Slovanech v pravěku“, v katerem skuša dokazati, da imajo Čehi, lužiški Srbi in drugi zapadni Slovane svoja sedanja selišča že iz predzgodovinskih časov v oblasti. Enako se nahaja v tisku nova izdava njegovih izvrstnih „Dějiny řeči a literature české.“ — Odbor društva za izdavo cenil knjig čeških je sklenil, da razpošlje udom sledeče spise: a) „Obraz slovanstva“ od prof. Kořinka; 2) „Politický katechismus pro český lid“ od prof. Tonnerja; 3) „Životopis Jiřího Poděbradského“ od Fr. Šulca in 4) „Povidky z dějin českých“ od prof. Vlěka; peti spis še ni določen. Društvo šteje že čez 1000 udov. — Nedavno je prišel na svitlo poslednji zvezek „Dějiny národa českého“ od preslavnega zgodovinarja Fr. Palacki-ga; obravnuje se v njem doba jagelonska od l. 1500—1526. Obširni zgodovini bo dodal učeni pisatelj še posebno doklado o нравnih, pravnih in socijalnih razmerah českega národa.

* Josipini Turnogradski, prvi slovenski pisateljici, postavil se je te dni prelep spomenik iz nabrežinskega mramorja z napisom:

Tu leží

Josipina Turnogradska

pisateljica slovenska

rojena Urbančičeva 9. julija 1854.

Kdor dušno živí, ne umrje!

S tem je postavljen visoko cenjeni pisateljici dostojen kamenat spomenik; še stanovitiši in slavniši pa bode duše vni, ki se nam postavi iz njenih slovstvenih izdelkov, kar jih je v rokopisu zapustila ali so raztreseni po raznih časnikih in drugih tiskovinah. Da se to v kratkem zgodí, to je naša prošnja čast g. dru Tomanu, ki brani njeno literarno zapuščeno.

* Ruski car je poslal zagrebški pravoslavni občini prekrasno novo cerkveno oblačilo, kakoršnega gotovo še nima nobena cerkev na Hrovaškem. Ceni se na 35.000 gld. Nekaj dni je bilo v cerkvi na ogled razpoloženo; vsak se je čudil njegovi krasoti, kdor koli ga je videl.

* Glasoviti mecen srbskega naroda, svetli g. vladika Platon Atanacković, ki je žalibog 21. m. m. umrl, je daroval konvencijo od leta 1852—1865 platoneumu t. j. ustanovi za siromašne pripravnike somborskega učiteljstva. Ta dar iznaša okoli 25.000 gld.

* Največi zavod na svetu je gotovo ruski „Vospitatelni dom“ v Moskvi. V njem se odreja okoli 25.000 dečkov in deklic, od zibelí do 21. leta. Za poduk mladeži je v zavodu črez 500 učiteljev in učiteljic in čez 2000 druge razne družine. V ta velikanski zavod, ki mu ni para na svetu razun enacega v Petrogradu, jemljó se deca brez ozira na njih stan in premoženje, ter se odrejajo za razne stanove poleg njih nagnjenja in sposobnosti.

Naznanilo zastran sl. Matice. Ob koncu t. m. pošlje podpisano vredništvo doneske čast. maticarjev v Ljubljano; kdor se še želí oglasiti, naj pošlje v kratkem do-
tíčni znesek.

Vreduje in na svitlo daje: A. Janežič, tiska pa J. & Fr. Leon.